



Prydverdi 2,5: Meget stor verdi. Fullt utvikste kirsebærtrær, med godt utviklet trekrone og god tykkelsesvekst på stammen. Barken har utviklet de karakteristiske strekene som kjennetegner arten hele året. Både blomstringen og høstfargene til så store trær er mer iøynefallende enn på yngre trær, nettopp fordi trærne er i god vekst og i god tilstand. Foto: Hanne Johnsrud

## Om å sette pris på trærnes skjønnhet

Prydverdi hos trær er knyttet til årstidsvariabler som blomstring, bladfarge, knopper og frø og treets form og vekst.

TEKST OG FOTO: KRISTIN MOLDESTAD, TREKONTORET AS

Barken til treet kan være visuelt slående og grenstrukturen kan både vokse og formes vakkert over tid. Treets silhuett er særlig viktig for prydderdi, og vurderes best med litt avstand. Helt tett på kan prydd også oppleves som duft, løv-skygge eller lyd fra vind i bladene.

**Hvordan defineres prydderdi av et tre?**  
Norsk standard for verdivurdering av trær kom i 2024. Metoden bygger på den

danske VAT 19 og er tilpasset norske forhold. Blant variablene som inngår er faglige vurderinger av treets vitalitet og mekanisk kvalitet, og treets landskapsarkitektoniske betydning og prydderdi.

Hva vektlegges når et tre skal få tilleggsverdi for prydd ved en økonomisk verdivurdering? Treets prydderdi skal vurderes ut ifra potensialet til arten. Ikke alle treslag har storslått blomstring, men i stedet andre kvaliteter som vurderes ut

ifra artens potensiale. Det er bidraget til akkurat det treet som treslag, på det stedet, som skal vurderes. Eksempelvis vil en hestekastanje som står på et skyggefullt sted, aldri blomstre så mye som en hestekastanje som står i full sol. Et tre i skyggen vil få nøytral vurdering sammenlignet med det denne arten egentlig kunne oppnådd. En må forstå treets forutsetninger ut fra potensialet til arten og det stedet det er plantet.

### Treets iboende potensiale

Størrelse og vokseform vil ofte være avgjørende. Et storvokst treslag har en fantastisk prydverdi når det er fullt utvokst. Et yngre tre er ikke styggere fordi det ikke er fullt utvokst, men arten har et større potensiale. Et ungt nyplantet tre får dermed ikke uttelling på prydverdi. Kirsebær er et tre som mange synes er vakkert, fordi det blomstrer, men få legger merke til treet resten av året. Andre kvaliteter må også vurderes; eksempelvis kan kroneform og stammen hos ulike arter og sorter av kirsebær være karakteristiske og vakre. På unge trær er dette trekket ikke utviklet enda. Derfor blir vurderingen at et full utvokst tre har større prydverdi enn et nyplantet tre, selv om treet er vakkert når det blomstrer.

Høy alder gir ikke alltid høy prydverdi. Etter hvert som trær blir gamle, og går over i avviklingsfasen, eldes de ulikt. Eik er et tre som ofte blir vakrere med alderen, med sine store krokete greiner. Det samme med furu, som kan få sølvfargede døde topper og grener. Selje og bjørk derimot blir ofte tørre i toppen og mister noe av prydverdien i denne livsfasen.

### Tilstand og utvikling

Treets tilstand spiller inn på prydverdien. Trær med mye sykdom og skade vil ikke oppnå like høy skår som friske trær i samme alder. Skadede grener eller døde topper vil virke negativt på prydverdien til store og utvokste trær. Et tre som er i god vitalitet og har fått utvikle seg godt, vil få høy skår, et tre som er vanskjøttet og sykt, vil få lav skår. Det gis ikke minuspoeng for «stygge» trær. Skader på



Prydverdi 1: Nøytral verdi. Dette er unge kirsebærtrær slik de skal se ut. De er flotte i blomstringen, men har ikke utviklet de andre karaktertrekkene som er potensialet til arten, derfor lander de på såpass lav verdi. Foto: Hanne Johnsrud

treet gir i stedet negativt utslag ved vurdering av mekanisk kvalitet, og døde partier gir utslag ved vurdering av vitalitet. For prydverdi er laveste vurdering nøytral.

### Verdiskala

Vurderingsskalaen er 1: Nøytral, 1,5: Noe verdi, 2: Stor verdi og 2,5: Meget stor verdi. Et nyplantet lindetre som er velvokst og med fin kroneform, får prydverdi nøytral (1), fordi treet er slik vi forventer at det skal være. I motsatt ende av skalaen, meget stor verdi (2,5), er et stort og utvokst lindetre. Det er veksten som og størrelsen som er kraftpotensialet til lind. Wow-faktoren til en frivokst lind er

å bli et stort, flott tre og det der dette som verdsettes i vurderingen.

For å nyansere på skalaen mellom et helt vanlig lindetre og et wow-lindetre, er det to mellomkategorier. I denne vurderingen spiller erfaring en viktig rolle. En erfaren arborist eller anleggsgartner, vil ha et stort referansegrunnlag til å vite hvor stort et tre faktisk kan bli, hvilke karaktertrekk det kan utvikle og hva dets fulle potensiale faktisk er. Norsk standarden for verdivurdering av trær setter derfor krav til både fagkompetanse og erfaring hos den som skal gjøre verdifastsetting. Skjønnhet er i øyet som ser, men det krever et erfarent blikk å sette en prydverdi. ■

**Oase**  
LEVENDE VANN

OASE FONTENER ER TYSKE KVALITETS-  
PRODUKTER MED HØY YTELSE  
OG LANG LEVETID

**Sandnes-Ruten 2020,**  
20 dyser opp av dekke og 10 tåkedyser.

Foto: Sandnes Kommune

## Fonteneteknologi i særklasse

Oase Fontener er markedsleder på fonteneanlegg i Norge. I tillegg har vi et stort utvalg i små- og mellomstore fontener. Ta oss med i planleggingsfasen, sammen kan vi finne en perfekt løsning for dine behov.

## OASE FONTENER

Hundvågveien 50, 4085 Hundvåg  
Mobil 95 08 45 70  
E-post: oase@fontener.no  
Se våre referanser på: [www.fontener.no](http://www.fontener.no)